

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK – Contich

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat deze uitgave reeds aan Nr 325 is en veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden, bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

300. 't Portiertje van Roeselare — 301. De Kleine Tooneel-
speelster. — 302. Angstige Dagen. — 303. Antwerpen in
Brand. — 304. De Bannelingen. — 305. In het wilde Land. —
306. De Wonderbare Redding. — 307. Naar Congo. — 308.
De Vrienden der Slaven. — 309. Fiere Margriet van Leuven.
310. 't Avontuur van den Schilder. — 311. Het Boefje. —
312. Een onverwachte Reis. — 313. De Geheimzinnige Tee-
kens. — 314. De Spanjaarden te Gheel. — 315. Zwarte Jan.
— 316. De Heks van de Moeren. — 317. De Boschwachter
van Eikenhof. — 318. Het Juffertje van Parijs. — 319. De
Wolfjager van Turnhout. — 320. De Zecroovers. — 321. Het
Gezin van den Visscher. — 322. De Wilde Cow-Boy. — 323.
Keizer Karel te Gent. — 324. De Spanjaarden te Mechelen.
— 325. Kerstmis in de Sneeuw.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

Boekdrukkerij R. Bracke-Van Geert Baesrode.

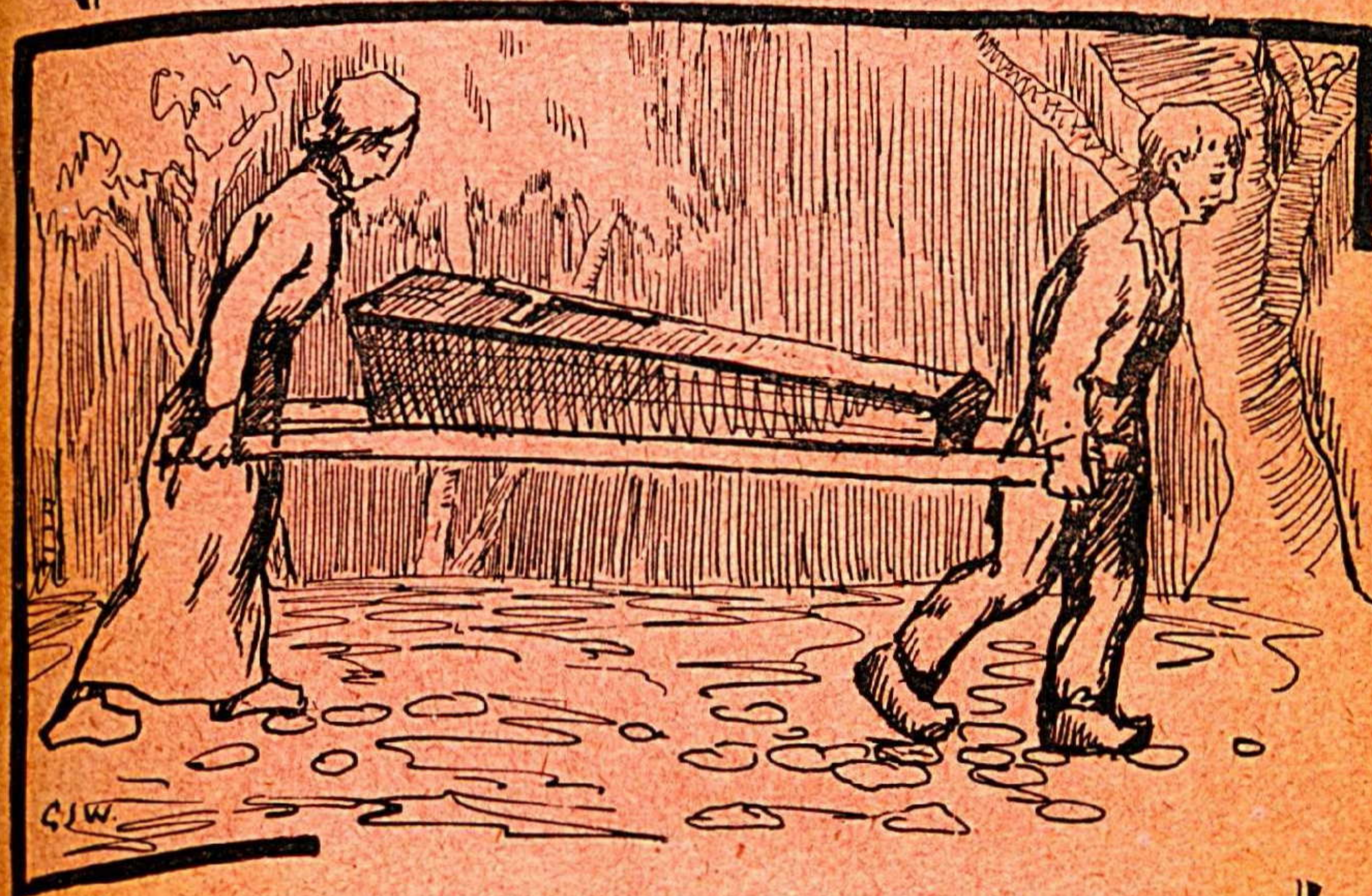
A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Tweede druk.

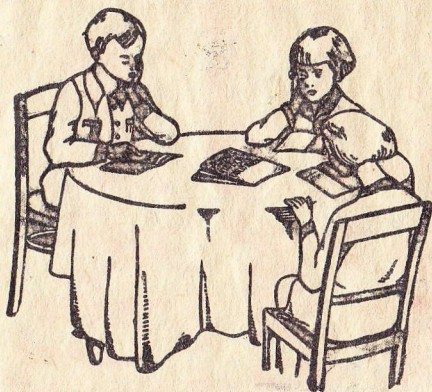
Nr. 153.

A. HANS

Het Graf in 't Bosch



Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.



A. HANS.

Tweede druk.

Nr. 153.

Het Graf in het Bosch

Uitgave
A. HANS-VAN DER MEULEN
CONTICH.

HET GRAF IN HET BOSCH.

I.

Dokter Velters ging over den eenzamen landweg. Hij was in gedachten verzonken ; er heerschte onrust in Europa. Men schreef en sprak over oorlog tusschen Oostenrijk en Servië. En Rusland zou Servië helpen en Duitschland Oostenrijk, maar Frankrijk weer Rusland. En dan werd het oorlog tusschen Duitschland en Frankrijk en dat kon zeer gevaarlijk worden voor België. Want misschien zou het Duitsche wel door ons land willen trekken om Frankrijk aan te vallen en dit moest België dan verhinderen. En zoo kon de oorlog ook bij ons ontbranden.

Dokter Velters liep daarover na te denken op een zonnigen dag van Juli 1914.

Oorlog was immers verschrikkelijk.

Zoo peinzend was de geneesheer bijna een hut voorbij gestapt. Maar een man riep hem toe : « Dokter, komt ge niet binnen ? »

De heer Velters keek op.

— Och Ward, jongen, ik was verstrooid, zei hij. Natuurlijk kom ik naar uw moeder zien ! Hoe is de nacht geweest ?

— Slecht.

— Jammer !

— Veel pijn.

De dokter trad in de kleine woning. In een ruw bed, eigenlijk een soort van bak, lag een oude vrouw. Ze had wat ingesluimerd, doch schoot thans wakker. Ze glimlachte nu tot den geneesheer en knikte.

— Wel, moeder Veerle, hoe gaat het ? vroeg de heer Velters vriendelijk.

— 't Zal niet lang meer duren, dokter, antwoordde de zieke met matte stem.

— Kom, kom, ge moogt den moed niet verliezen.

— Dat zeg ik ook altijd, sprak een meisje, dat bezig was met het huishoudelijk werk.

— Ja, maar ik voel het wel dat ik veel verzwak, hernam de oude vrouw. En ik zal beter in den Hemel zijn dan hier met die gedurige pijn. Ge zijt allemaal heel goed voor mij en God zal 't u loonen. Stiene is ook zoo braaf dokter.

Stiene was het meisje dat hulp bood. Ze woonde in de buurt met haar broer Fiel. Ze waren al eenige jaren weezen.

— En zou ik u niet helpen ? vroeg Stiene. Hebt gij Fiel en mij niet geholpen, toen we eerst vader en toen moeder verloren ? Door u en Ward moesten we niet naar 't Weeshuis.

De dokter onderzocht de zieke. Hij gaf dan poeders en zei : « Neem deze om de twee uur in en ge zult geen pijn meer voelen ».

Hij bleef nog wat praten. De heer Velters was dokter op een dorp dicht bij het bosch van Houthulst, in West-Vlaanderen, en kwam veel onder de menschen te lande, bij boeren en bij bezembinders, zooals Ward Veerle en ook Stiene en Fiel er waren. Hij hielp deze arme menschen kosteloos en dikwijls bracht hij dan nog versterkende middelen mee. Of hij zorgde voor wat beter huisraad. Zoo had vrouw Veerle van hem een matras gekregen, waarop ze zachter lag dan op een zak met bladeren en mos. Ook bracht hij de kranke nu en dan wat eieren of een flesch wijn.

De heer Velters ging heen, maar wenkte Ward buiten. Ward was ongeveer veertig jaar en had nooit willen trouwen om beter voor zijn moeder te kunnen zorgen.

— Vriend, sprak de dokter, uw moeder heeft gelijk, het zal niet lang meer duren.

— O, zeg dat toch niet ! riep Ward verschrikt uit.

— Gij moet de waarheid weten, hé Ge kunt nu den pastoor vragen om moeder te berechten. Het kan zowel van avond als morgen of overmorgen eindigen. Uw moeder was al zeer zwak en nu die benauwende hartziekte er bij.

— Och, moeder verliezen !

— Moeder is in de tachtig. 't Is waar ook dan is het hard van haar te moeten scheiden en toch zult ge

misschien weldra dankbaar zijn, dat God ze van de wereld heeft weggenomen. Ik vrees dat er een booze tijd komt.

— Zou 't oorlog worden, gelijk ze zeggen, dokter ?

— Er is veel kans op. En uw moeder in die ellende, dat ware erg, jongen !

— Maar wij hebben toch met niemand ruzie.

— Neen, Ward. Maar als het in het gebuurte brandt slaat het gemakkelijk over. God geve, dat het vrede blijft. De wereld is echter boos. Zoo, Ward, doe nu wat ik u zeg. Zend Stiene naar het dorp. Ik keer vandaag nog eens terug.

De heer Velters ging verder.

— Brave menschen, mompelde hij. Goede harten, trouw, dankbaar, eerlijk. De menschen alhier zijn zoo. Maar ze hebben meer ontwikkeling en beschaving noodig.

Wat verder kwam een jongen man van den akker geloopt. Het was Fiel, de broer van Stiene.

— Dokter, vroeg hij, zijt ge bij vrouw Veerle geweest ?

— Ja... 't Is op 't laatste met haar.

— 't Is toch niet waar, zeker ! hernam Fiel verschrikt. Kan ze niet meer genezen ?

— Neen ! Ge ziet ze zoo gaarne als ware het een eigen moeder, hé ?

— O, ze is al een moeder voor Stiene en voor mij geweest. Toen we alleen overbleven, mochten we bij haar komen eten, en ze leerde Stiene kant maken. En

Ward hielp mij bezems maken en ik mocht met hem mee op ronde, om ze uit te leuren. Ward en zijn moeder hielpen ons door de kwade jaren.

— Ik weet het wel. Maar vrouw Veerle is nu in de tachtig en al lang veel verzwakt. Stiene zal om den pastoor gaan.

— Ward zal veel verdriet hebben. Hij ziet zijn moeder zoo zielsgaarne, dokter. O, als ze nu niet meer is moet hij bij ons komen wonen. Ik ga nu eens zien 'k Wist niet, dat het zoo erg was.

— 't Hart verzwakt snel. Ja, ga nog maar eens. Nu kent vrouw Veerle u nog. En 't zou na den noen al kunnen veranderen.

De dokter wandelde verder en weer herhaalde hij bij zich zelf, dat er brave menschen bij en in het woud van Houthulst woonden, al waren ze ruw.

De dokter had wel de waarheid voorspeld. Den volgende nacht stierf moeder Veerle. Ward, Stiene en Fiel knielden bij haar en ze weenden van diepe smart.

Drie dagen later had de begrafenis plaats. En 's avonds bleven Stiene en Fiel in de hut van Ward, om dezen gezelschap te houden.

Ward wilde zijn huis niet verlaten. Stiene en Fiel vonden dat hij het alleen te eenig en triestig zou hebben.

Gedrieën bleven ze lang op, pratend over de gestorvene.

't Was dus laat, toen Fiel en Ward naar den zolder trokken, waar ze een bed van stroo hadden.

Stiene sliep in een benedenkamertje. Ze schoot dik wijls wakker. 't Was dan juist of ze moeder Veerle nog hoorde kreunen of iets vragen. Stiene had hier zoo menigen nacht gewaakt.

Maar tegen den morgen hoorde ze toch een ander geluid. Ze richtte zich op. Welke klanken stoorden de stilte.

— 't Is de klok, mompelde Stiene. Ze luiden op het dorp. Zou er brand zijn?

Ze stond vlug op en vlug kleedde ze zich. Ze verliet het kamertje en riep aan de ladder: « Fiel! ».

— Hei! klonk het terug. Wat is er?

— Hoort ge niet luiden?

Wat gestommel boven en weldra verschenen Fiel en Ward.

— Ze luiden de klok op het dorp, sprak Stiene, die de vordeur geopend had. Er is zeker ergens brand.

— Neen, neen, geen brand antwoordde Ward. 't Zal wel zijn om de soldaten op te roepen voor den oorlog.

— Oorlog! herhaalde Stiene, en haar stem beefde.

— Ze spraken er op het dorp van en de dokter was er al bang voor, toen moeder zoo ziek lag.

Even zwegen ze en luisterden ze naar de zware klanken, welke van hen dorp tot hen kwamen...

Hun eigen klok, maar hoe akelig scheen nu haar bronzen stem.

— Ik ga eens naar ginder, zei Fiel. Ik wil nieuws weten.

En dadelijk trok hij over den donkeren binnenweg.

In het dorp brandden hier en daar lichten in de huizen. En er waren menschen op straat. Fiel hoorde van hen, dat er een telegram bij den burgemeester was gekomen, om dadelijk de jonge mannen op te roepen die soldaat waren geweest. Ze moesten naar de stad waar ze in de kazerne hadden gelegen, naar Antwerpen, Gent, Dendermonde, Luik, Namen of elders. Maar 't was nog geen oorlog. De regeering nam maatregelen.

Toch heerschte er onrust. Fiel trok met dit nieuws naar de hut terug. Van slapen kwam er niets meer.

En tegen zes uur gingen ze gedrieën naar het dorp, dat nu in volle beroering was. De opgeroepen hadden hun uniform uit de koffer gehaald en aangetrokken. Ze liepen heen en weer om familieleden en kennissen goeden dag te zeggen. Ze troostten hun vrouw of hun moeder. 't Was immers geen oorlog en 't zou wel vrede blijven. Over een paar weken keerden ze terug, hoopten ze. Ze hielden zich goed, maar bij velen rolden toch tranen uit de oogen, als ze vrouw en kindertjes goeden dag kusten of moeder om een kruisje vroegen.

Broers en zusters, kennissen, burens liepen mee tot aan het station, een half uur van 't dorp. De trein kwam reeds vol met soldaten. Er hingen wagens aan, waarin men anders paarden of koeien vervoerde. Nu moesten de soldaten er in. Allerlei wagons dienden voor het druk vervoer. De trein vertrok. Uit elk raampje lagen hoofden. Van de beestenwagens waren de deuren open.

geschoven. En men riep en wuifde en sommigen zongen, maar anderen weenden.

't Was een schoon weer geworden. In het zonnelicht blonk het rijpe graan als goud.

Hoe velen van die vertrekkenden zagen hun dorps-torentje, de akkers en weiden er rond, voor 't laatst...

Het was nu stil op het dorp. En Ward, Fiel en Stiene keerden naar de hut terug. Fiel was geen soldaat geweest. Hij moest dus niet vertrekken.

Het was Zaterdag 1 Augustus, toen de vele soldaten opgeroepen werden.

Stiene schuurde de hut. Ward maakte bezems. Hij dacht aan moeder. Zou ze waarlijk voor veel ellende behoeft zijn... Fiel was naar het land.

's Zondag gingen ze gedrieën naar de kerk. O, hoe vurig werd er gebeden om behoud van den vrede ! En men dacht aan de afwezigen. In zoo veel huizen was een leeg plaats. Een sombere Zondag ? Niemand had in den namiddag lust om naar de gaaiers te schieten of te gaan bollen.

Ward, Fiel en Stiene zaten voor de hut, en ze spraken over moeder Veele en het vertrek der soldaten. Dokter Velters kwam voorbij.

— 't Kan vrede blijven, zei hij, maar ik vrees toch.

— Wie heeft er reden ons den oorlog aan te doen ? vroeg Fiel.

— Och, jongen, bij oorlog vraagt men niet naar reden of recht. Dan is het geweld meester... En als de Duitschers rap in Frankrijk willen zijn, dan komen ze

door ons land.. En dat mag onze regeering niet toelaten.

— Zullen onze soldaten de Duitschers moeten tegen houden ? vroeg Stiene.

— Ja, en zoo zitten wij dan in den oorlog.

— En Frankrijk komt helpen, vroeg Fiel.

— Ja. En misschien Engeland ook. Maar hier vallen de slagen. Dat is in oudere tijden dikwijls gebeurd en wee het land, waar oorlog is. Ward ik denk dat uw moeder bij tijds naar den oorlog geroepen is... Troost u daarom, mijn vriend.

De dokter ging verder.

En 's Maandags hoorden de menschen dat het oorlog was. De Duitschers hadden gevraagd om door België naar Frankrijk te mogen trekken. — « Neen ! » antwoordden onze Koning en de regeering. — « Dan doen we het met geweld ! » besloot Duitschland. En onze arme soldaten moesten nu vechten tegen machtige legers.

Dat gebeurde eerst bij Luik en Namen en later bij Thienen, Leuven Aarschot. Dus nog ver van 't bosch van Houthulst.

Doch het Duitsche leger drong steeds verder en het werd meester te Brussel en wilde Antwerpen nemen met zijn vele fortten.

't Was October geworden. En Fiel en Stiene woon den nog bij Ward Veerle, die hun gevraagd had te blijven.

Fiel kwam op zekeren namiddag van het dorp.

— De Duitschers zijn te Roeselare, zei hij.

Ward en Stiene schrokken.

— Ja, hernam Fiel. Ze hebben Antwerpen genomen. Het is toch waar, wat vluchtelingen vertelden. Ik hoorde dat ons leger naar Oostende trekt en dan over zee naar Engeland moet. Er zijn in 't dorp al veel menschen die vluchten.

— Waarheen ? vroeg Stiene.

— Naar Frankrijk willen ze. En ze zeggen, dat de Duitschers vandaag al hier kunnen zijn. De menschen zijn er benauwd voor.

— Ik geloof het wel, sprak Stiene. Wat is er te Leuven en Aarschot gebeurd ?

Van vluchtelingen hadden ze gehoord, hoe er vermoord, gebrand en geplunderd was geworden te Leuven en Aarschot. En ze hadden in een dagblad hetzelfde gelezen van Dinant en dorpen tusschen Mechelen en Brussel, als Eppegem, Hofstade, Elewijn en andere plaatsen.

— Wat gaan wij doen ? vroeg Stiene.

— Ik blijf, zei Ward. Ze zullen hier aan den Boschkant niet komen.

— We blijven dan ook, besloot Fiel.

Geen uur later kwamen er hier ook vluchtende burgers voorbij. Ze vertelden dat er te Roeselare al veel huizen in brand stonden.

— Maar de Franschen zijn tegen de stad, voegden ze er bij. Ze zullen den vijand misschien verjagen. We zullen 't wat verder afwachten.

— Ik blijf, zei Ward Veerle weer.

't Werd avond. Het drietal zat buiten. 't Was zulk nacht weer, juist als op het einde van een zomerdag.

— Hoor eens, zei Stiene, zoo'n slag... en nog een..

— 't Kanon, beweerde Ward. We hebben het van Antwerpen tot hier gehoord, maar nu is het dichterbij.

— Ze vechten zeker, rond Roeselare, meende Fiel. O, dat de Franschen konden winnen ?

Angstig luisterden ze naar het gebulder dat zoosnel door den avond klonk. En ze dachten aan de mannen die nu stierven.

— Hoor ! sprak Ward, na eenigen tijd. Dat is van geweren en niet ver af...

— Neen, 't is in de buurt... stemde Fiel toe.

— O, zou er dan rond ons dorp gevochten worden ? vroeg Stiene huiverend.

— 't Moet zijn, antwoordde Ward.

Eensklaps draafden er ruiters voorbij. Het drietal schrok. Van waar kwamen die soldaten zoo al met een keer...

— Duitschers ! kreet Stiene.

— Neen, Franschen... Kurassiers, ik heb die nog

gezien te Rijsel, beweerde Ward. Laat ons liever in huis gaan. Ge weet nooit waar er kogels vliegen...

Ze traden binnen en sloten de deur. Ze staken de lamp niet aan. Stiene zat te bidden. De mannen luiserden. 't Was nu stil buiten. Een kwartier verliep. Toen hoorden ze stemmen.

— Daar is volk, fluisterde Stiene. Zouden het Duitschers of Franschen zijn ?

Er werd op de deur gebonsd.

— Doe maar open, goede vrienden ! klonk het.

— 't Is de dokter, zei Fiel en hij opende de deur.

— We zijn hier met een gekwetste soldaat, zei de heer Velters, bij wie eenige mannen uit het bosch waren. Maak eens rap licht, Stiene.

— Er is in 't bosch gevochten tusschen Franschen en Duitschers, zei de dokter. En ze zijn nu allemaal weg, maar we vonden dezen Duitschen soldaat in zijn bloed.

— Een Duitscher en ge brengt hem hier ! riep Fiel uit !

— Stil, jongen, het is een mensch, een gewonde, vermaande de geneesheer. We moeten altijd barmhartig zijn.

— Ge hebt gelijk, stemde Ward toe. Leg hem hier in het kamertje. Hij is iemands kind.

Fiel zweeg. Stiene lichtte bij. De gewonde had veel bloed verloren. Zijn grijze uniform was er mee bekleet.

De heer Velters onderzocht den soldaat. Hij maakte

de kleeren los en vroeg water en een handdoek. Dan wiesch hij de wonde in de borst.

— Elza, murmelde de Duitscher.

Hij wilde in een binnen zak van zijn frak voelen en opende even de oogen. De dokter tastte in den zak en haalde er een portret uit. 't Was dat van een jonge vrouw en een kindje.

— Elza, herhaalde de Duitscher.

— Uw vrouw en kind ? vroeg de dokter.

— Jawohl... mein Elza... und Peter...

De gewonde wilde het portret op de lippen drukken. Maar hij bezwijmde weer en kreunde

Stiene kreeg de tranen in de oogen.

— Vervloektoorlog ! mompelde zij.

De dokter schudde het hoofd.

— De man zal sterven, zei hij. Ik kan niet veel meer doen.

Toch vroeg hij Stiene beter bij te lichten en Ward moest een kom vasthouden. Met een tangentje zocht de dokter in de wonde. De soldaat gilte van pijn... Maar het duurde slechts even. Er wipte iets in de kom

— De kogel is uit de wonde, zei de heer Velters. Maar zal het nog helpen ? De jongen heeft veel bloed verloren.

Hij verbond de wonde en hielp de ongelukkige ook nog anders.

Dan trad hij buiten. Ward volgde hem.

— Uw moeder was in de tachtig, zei de heer Velters. En we deden nog wat we konden om haar leven te

rekken, maar daar ligt een jonge man, neergescho-
ten in den bloei van zijn leven, door menschen die hij
niet kent. Zoo sterven ook Franschen en Engelschen
en van onze jongens... Zoo stierven Neel Vranken. Pee
Serrius, Frans Landuit van ons dorp. Ellendige oor-
log ! Zie eens ginder, die roode plek aan de lucht !

— Brand ! zei Ward.

— Ja, en meer links ook... Kijk, op vier, vijf plaat-
sen zoo'n gloed. Brandende hofsteden ! Dat is ook van
den oorlog.

— Er is dus in 't bosch gevochten ? vroeg Ward.

— Ja, tusschen een Fransche en Duitsche patroelje.
Ik kwam juist van de zieke Melia Verriest. Ze zijn al
heel den middag in de streek bezig.

— En wie wint er ?

— De Duitschers rukken altijd voort. Ze zijn ge-
heel meester van Roeselare en willen nu naar Ieper
en Diksmuide.

— En waar is het groote Fransche leger ?

— Dat gaat achteruit. Fransche patroeljes houden
de Duitschers wat op. De Franschen staan tegen een
overmacht. Morgen zijn de Duitschers op ons dorp de
baas.

— Vlucht gij, dokter ?

— O, neen ! Ik moet blijven zoo lang er menschen
zijn. Ik kan mijn zieken niet verlaten.

— Ik blijf ook.

— Allemaal kalm zijn, dat is het beste.

Ze gingen weer binnen.

— Och, de soldaat sterft, zei de heer Velters.

— Hij houdt het portret van zijn vrouw en kindje
nog vast, fluisterde Stiene.

— Fiel, loop om den pastoor, wilt ge ? vroeg de
dokter. Bij den dood zijn er geen vrienden of vijan-
den, al is het oorlog.

— Ja, 'k zal gaan, antwoordde Fiel en dadelijk ver-
trok hij.

Maar een kwartier later stierf de Duitscher reeds.
zonder nog iets gezegd te hebben.

— Hij was te zwaar gewond, zei de heer Velters,
hem de oogen sluitend. Zoo vallen er duizenden. Dat
is de oorlog. En Jezus, die ons naastenliefde en vreed-
zaamheid leerde.

Stiene zat te bidden bij het bed. De mannen uit
het bosch waren ook gebleven.

Fiel kwam met den pastoor, die nog een gebed uit-
sprak. Het was even stil bij den doode.

— 't Beste is, den soldaat dadelijk naar 't dorp te
trenten, zei de heer Velters. De burgemeester kan hem
laten begraven. Moesten er nu Duitschers komen, ze
zouden durven zeggen, dat wij geschoten hebebn. 't Is
al veel gebeurd en dan werd er gemoord en gebrand.

De pastoor was het volkomen met den dokter eens.
Een der mannen haalde zijn stootkar, waarmee hij
hout uitleurde. Ward spreidde er stroo op. Men legde
den doode op dit leger en dekte hem ook met stroo

Stiene zag de kar weggrijden. De pastoor en de dok-
ter gingen er achter. Welk een sombere avond. En

Stiene, Fiel en Ward keken naar den vuurgloed aan den hemel, het teeken van branden, door oorlogsgeweld ontstoken.

— Willen we maar gaan slapen ? vroeg Stiene God beware ons.

Ze gingen in huis en sloten de deur.

III.

Den volgenden morgen ging Stiene naar het dorp om eenige winkelwaren. Vreemd keek ze op. De straat en het plein stonden vol grijze soldaten. Burgers liepen er tusschen.

— Ja, we hebben de Duitschers hier, zei een vrouw tot Stiene. Ze zijn heel vroeg gekomen, maar ze deden geen kwaad. De burgemeester heeft beloofd dat er niets tegen hen zal gebeuren door inwoners der gemeente. En hun kommandant was tevreden. Er is bij Ward Veerle een soldaat gestorven, hé ?

— Ja, Maar het lijkt is hier.

— De Deutsche kommandant is er bij geweest. En dokter Velters heeft den kogel getoond. De kommandant kon zien dat het een van soldaten was. Hij heeft den dokter bedankt voor de goede zorgen aan den gekwetste. O, Stiene, de school en het klooster liggen nu vol met gewonde Duitschers. Ze hebben die op wagens meegebracht. Er is wreed gevochten bij Hooglede of Gits zeggen ze. De vloer van het klooster en de school is met stroo bedekt.

Zoo hoorde Stiene het nieuws. Ze zag bij de kerk kanonnen staan. En op het plein werden koeien en varkens geslacht. In alle huizen waren soldaten.

Stien kocht haastig haar waren. Ze wilde maar 't liefst terug zijn bij Fiel en Ward.

Deze hoorden het nieuws en Fiel wenschte dan toch ook eens te gaan kijken. Ward zei, dat hij niet nieuwsgierig was, naar de vreemde soldaten.

Fiel kwam pas in den namiddag terug. Hij was kwaad gezind.

— De Duitschers stekten me vast, vertelde hij. En ik moest meerijden naar boeren in 't ronde om hooi en stroo te laden voor hun paarden. Maar 'k ben dan toch weg kunnen loopen. Ik werk niet voor den vijand.

— Blijf liever hier, zei Stiene.

Tegen den avond kwam een kennis uit het dorp voorbij.

— De eerste bende Duitschers is al weg, deelde hij mee. Maar er zijn nieuwe gekomen. En hun kommandant ziet er een kwadere uit. Ik hoorde hem roepen en tieren, 't was lijk een stier, die brulde. En hij zei, dat hij heel het dorp in brand zou steken als er een burger ongehoorzaam was. Er mag na zeven uur niemand meer buiten komen, maar er moet voor een venster van elk huis een licht branden.

— Waarom ? vroeg Stiene.

— Ha, zeker om op de straat klaarte te geven. En weet ge waar hij de paarden liet stallen ? In de kerk.

— In de kerk ! herhaalde Stiene.

— Ja, ja, de stoelen werden buiten op een hoop gesmeten. Ib ben vannacht liever in het bosch, dan op het dorp.

Weer brak de nacht aan. Het werd dan een roerige dag. Duitsche patroeljes trokken rond om varkens van de hoeven te halen ; ook wagens vol hooi en stroo.

Een bende kwam ook aan Ward's hut. Stiene schrok geweldig. Twee mannen traden binnen. Ze spraken Duitsch, maar Ward verstond toch dat ze vroeger of hij koeien had.

— Maar neen, wij zijn arme menschen. Bezems kunt ge krijgen. Ik wilde dat ik ze er mee uit ons land kon vagen, mompelde hij tot Fiel.

De soldaten wilden toch in het stalletje kijken.

— Er kan geen koei in, beweerde Ward.

Een der mannen hief het deksel van een kist op.

— Konijnen, hernam Ward.

— Dat eten we niet, maar vette koeien en zware varkens moeten we hebben, blufte een der soldaten.

De bende trok heen.

— En zoo moeten we die vreemden baas laten spelen ! bromde Ward.

Fiel bleef van 't dorp weg. Maar 's avonds kwam een vrouw in de hut. 't Was Martha, een jonge weduwe. Haar man was al in de eerste dagen bij Lui's gesneuveld.

— Och, Fiel, wilt ge den dokter een halen, mijn kindje is zoo ziek geworden ! smeekte ze.

— Wat scheelt Juliatje ? vroeg Stiene.

— 'k Weet het niet... 't Ligt maar te kreunen en het heeft zware koorts.

— Na zeven uur mag niemand meer op straat zijn, maar 'k ga toch, sprak Fiel. Ik kan langs achter bij den dokter geraken.

— Wel ja, zei Ward. Pas toch op, want 't is maan.

— Wees gerust !

En Fiel vertrok dadelijk. Langs binnenwegen kwam hij bij de kom van 't dorp. Hij hoorde lawaai. Fiel stak zich weg achter een muurtje.

De Duitsche kommandant liep als een razende rond. De burgemeester, de secretaris, de dokter, de notaris en nog eenige anderen der voornaamste burgers moesten komen.

Ze werden uit hun woning gehaald en voor de kerk geleid.

— We worden hier bedrogen ! riep de kommandant. Er zijn spionnen op den toren geweest en hebben seinen gegeven met een lichtje.

De burgemeester antwoordde dat het niet kon zijn. De kommandant had immers zelf den sleutel van de torendeur. En naar wie zou men seinen ? Er waren toch geen andere soldaten in den omtrek dan Duitschers.

— En mijn soldaten hebben het licht gezien, beweerde de kommandant. Ginder dicht onder den haan.

— Kommandant, k begrijp wat het was, sprak nu dokter Velters. Dicht bij den haan is een venstertje. We steken daar bij feest de vlag uit. En nu schijnt de

maan op den toren en op het glas van 't venstertje. En van ver is het of er daar een lichtje brandt. 't Is vroeger nog gebeurd, dat de Mechelaars de maan op hun toren bluschten, meenend dat er brand was.

— Duif ge me zoo voor den gek houden ? raasde de overste.

— Maar ik spreek ernstig. Ieder kan zich vergissen !

— Mijn mannen zijn geen ezels, die de maan voor een sein aanzien ! Allen in de kerk als gevangenen en morgen laat ik er een paar voor den kop schieten, te beginnen met den dokter !

Op een wenk dreven de soldaten de burgers in de kerk.

Fiel had genoeg verstaan om den toestand te begripen. Om den dokter kon hij niet meer gaan. En toch wilde hij zoo gaarne Martha helpen. Hij dacht even na en wist toen al raad. Langs een omweg sloop hij naar de achterzijde van het klooster. Het poortje in den hof was los. In het klooster lagen gewonde soldaten en helpers liepen heen en weer. Ze zagen Fiel misschien voor een knecht aan, want ze hinderden hem niet. De wakkere jongen geraakte bij de moeder-overste en sprak over Martha's kindje. Dadelijk was een zuster bereid met Fiel mee te gaan. Ze had al zoo veel jaren zieken verpleegd. Ze wilde nu wel gevaren trotseeren om hulp te brengen. Langs een omweg verlieten de zuster en Fiel het dorp en over binnenwegen kwamen ze in het huis van Martha. Fiel ging dan

terug naar Ward en Stiene en vertelde wat er op de gemeente gebeurd was.

— Wat willen ze dokter Velters dood schieten ! riep Ward Veerle uit. De dokter, die zoo veel voor moeder heeft gedaan, den braafsten mensch van de streek !... Maar 't zal niet gebeuren !

Driftig verliet hij de hut.

— Wat wilt ge doen ? riep Fiel hem na, maar Ward antwoordde niet meer en liep snel verder.

— Kom hier, zie Stiene tot haar broer... Ward zal wel kalmeeren en weer keeren.

Maar Ward kwam niet terug. — « Ze zullen den dokter niet neerschieten, ik haal hem uit de kerk, ik zal hem weg steken ! » herhaalde hij al maar door.

Dicht bij het dorp riep men hem « Halt ! » toe.

— Laat me door ! schreeuwde Ward. Wat geef ik om u ! Ge zult den dokter niet hebben !...

Hij maakte heftige gebaren. Een der soldaten dreigde met zijn geweer. Ward sprong op hem toe. Maar een schot knalde. En Ward Veerle viel voorover.

— Dokter... moeder !... reutelde hij nog eens en dan lag hij roerloos. Ward was dood.

De soldaten gingen naar het dorp. En de kommandant hoorde wat er gebeurd was.

— Ha, opstand ! raasde hij. We zullen het de opvoerigen afleeren. Dat lijk blijft hier drie dagen op de plaats liggen tot afschrik van anderen....

Er was beroering in het dorp. De kommandant tier

de en bulderde als een wildeman... En in de huizen luisterde men angstig naar al dat lawaai.

IV.

Fiel en Stiene zaten te wachten. De jonge man had al verscheidene malen gezegd dat hij Ward wilde gaan zoeken. Maar Stiene weerhield hem hopen dat Ward wel gauw terug keeren zou.

Eindelijk werd er op de achterdeur geklopt. « Daar is hij », zei Stiene. « Doe rap open..., hij wordt misschien achtervolgd ».

Maar niet Ward, doch Bert, de smidsknecht van 't dorp, sloop binnen. « O, menschen », zei hij, « er is wat vreeselijks gebeurd. Ik heb het al kunnen hooren. De kommandant stond juist voor mijn huisje te razen... ».

— Met Ward ? vroeg Fiel.

— Ja. Hij is dood !

— Ward is dood ! kreet Stiene verbleekend.

Bert vertelde, hoe het gebeurd moest zijn, en dat het lijk drie dagen op de plaats zou blijven liggen « En wat zal er morgen nog al voorvallen », vervolgde de smidsknecht. Ik heb het dorp verlaten en trek naar mijn broer te Wippelare. Dit wilde ik u toch eerst zeggen ».

Bert was haastig en verdween in de richting van het bosch.

— Ward is dood ! jammerde Stiene. Hij heeft den

dokter willen helpen. Wat geven ze nog om een leven En Ward moet drie dagen op straat blijven liggen !.

— Tot spot van de Duitschers, sprak Fiel. Ward die als een vader voor ons geweest is. Maar we gaan hem halen en eerlijk begraven.

— Maar hoe !

— Kom mee... Laat ons toonen dat we eerbied hebben voor Ward... Hij zal daar niet als een doode hond blijven liggen... Kom Stiene !

— Maar wat kunnen we doen ? vroeg het meisje

— Kom mee. Ge zult het zien !

Fiel leidde zijn zuster naar hun oude hut.

— Eerst maak ik een kist. Ik trek planken uit ons kiekenkot, zei de jongen. Toe, help me.

Fiel kon vrij goed timmeren en hij bezat het noodige gerief. Want daar aan den Boschkant had men al vroeg geleerd zich zelf te helpen.

Hij zaagde en spijkerde en na eenige uren was de kist gereed, ruw wel, onbekleed van binnen, maar met zooveel toewijding vervaardigd.

Bert heeft gezegd dat Ward aan het kapelleke moet liggen, zei Fiel. We gaan hem halen. De maan is onder... en 't is nog geen dag. We hebben er juist den tijd voor.

Op twee balken droegen ze de kist mee. Fiel stapte vooraan en Stiene achteraan. Zoo gingen ze over verlaten wegels tot nabij de kapel dicht bij het dorp. Ze lieten de kist achter een struik staan. Dan kropen ze naar de kapel toe. Er waren geen soldaten meer. Fiel



bemerkte daar op den grond een zwarte vlek... Hij ging er op af. « Hier ligt de arme Ward », zei hij met een snik. Broer en zuster knielden neer. Even baden ze...

Dan droegen ze Ward mee. Zij hijgden onder den last, maar ze waren beiden sterk. En ze gelukten, er in den dooden in de kist te leggen.

Ze hadden al afgesproken Ward te begraven onder een boom aan welks stam een kastje hing met een Onze Lieve Vrouwenbeeld.

't Was nog een heel eind. Dikwijls moesten Fiel en Stiene rusten. Maar ze bereikten den boom... Stiene liep om een spade... Fiel maakte een graf, terwijl Stiene geknield bad... Uit de richting van Diksmuide bonkte het kanon.

— 't Is gedaan, zei Fiel... Later zullen we Ward naar den gewijden grond van 't kerkhof overbrengen. Maar hij blijft niet op straat liggen.

Ze lieten de kist in de groeve glijden... En dan bonsde de aarde neer. Stiene weende. — O, goede Ward, snikte ze. Ge zijt voor ons allen als een vader geweest. God zal het u nu loonen... Ge zijt bij uw moeder, die ook zoo braaf was.

Het graf was gevuld. Field spreidde er mos en gras over. Niemand moest een kale plek in den bodem zien. Men zou er kunnen zoeken.

Triestig keerden Fiel en Stiene naar Ward's huis terug. Ze brachten het een en ander naar hun hut over,

en bleven dan hier. De nieuwe dag kwam op... weer een bloedige oorlogdag...

In den voormiddag ging Fiel naar het dorp. Er heerschte beroering. Het lijk van Ward was verdwenen. De kommandant raasde weer. Maar een andere officier kalmeerde hem wat.

Te tien uur werden de burgers uit de kerk gehaald. De kommandant schold ze uit. Doch hij sprak toch niet meer van dood schieten. De heeren mochten naar huis. Maar de gemeente zou een zware boete betalen.

Fiel ging naar den dokter. Hij vertelde hem alles.

— Ward is dus voor mij gestorven, zei de heer Velters, diep onder den indruk van wat hij hoorde. En gij en Stiene hebt hem begraven. Dat is braaf. Maar zeg het aan niemand, want de kommandant zou u straffen.

— Dokter, ik zou willen vertrekken, sprak Fiel.

— Waar heen ?

— 't Is niet waar, dat ons leger naar Engeland overgebracht is, hé ?

— Ons leger strijdt bij Diksmuide en den IJzer... Ik weet het van gewonde soldaten.

— Ik zou er heen willen... Als ik hier blijf, doe ik geweld en dan worden ook anderen gestraft.

— Dat is zoo...

— En ik kan het niet vergeten, dat ze Ward dood geschoten hebben... Hoe kan ik bij ons leger geraken.

— 't Is niet ver van ons, maar het is onmogelijk door de Deutsche linie te breken, antwoordde de dokter. Ge zoudt moeten rond gaan over Holland.

— Kan dat ?

— Als ge voorzichtig zijt.

— Dat is langs Brugge.

— Dien kant moogt ge niet gaan ; want daar zal het van Duitschers krioelen. Trek over Gent.

— Ik weet den weg naar Gent... Ik heb er met bezems geleurd.

De dokter nam een kaart.

— Ja, over Gent, zei hij, en dan naar Selzate of Assenede... en ge zijt bij Holland. En eens in Holland vraagt ge naar een Belgischen consul, dat is een van de overheden. En die zal u zeggen wat ge moet doen. Maar wat met Stiene ?

— O, ze gaat mee. Ze kan werken in een hospitaal... Ik laat mijn zuster niet achter.

Lang nog spraken ze over het plan. En ten slotte gaf de dokter Fiel reisgeld.

Fiel nam hartelijk afscheid van den heer Velters. Hij kocht in 't dorp 't een en ander voor de reis, al moest hij schoon spreken om het te krijgen want de Duitschers hadden de winkels leeggehaald.

Stiene vernam nu het plan van haar broer en was dadelijk bereid mee te gaan... In den namiddag sloepen ze, want ze hadden geen nachtrust gehad.

's Avonds rond tien uur vertrokken ze. Fiel sloot de hut. Ze slopen heen met hun schamele pakies... Aan het graf van Ward knielden ze nog even neer en baden...

Weer hoorden ze het kanon.

Toen verdwenen ze in het bosch, want ze moesten de groote wegen mijden.

Fiel en Stiene bereikten Assenede, een oud dorp tusschen Elkloo en Gent. Ook daar waren Duitsche soldaten.

In dien tijd stond er aan de grens nog geen versperring van draden met electriciteit beladen. Die richtten de Duitschers later op. En wie toen aan zoo'n draad raakte, was dadelijk dood.

Maar in October 1914 kon men gemakkelijker naar Holland. Fiel en Stiene werden geholpen door den baas van de herberg, waar ze gelogeerd hadden.

Hij bracht hen 's avonds langs een binnenweg naar Holland. En wat later bevonden Fiel en Stiene zich te Sas van Gent.

Den volgenden dag reisden ze over Terneuzen naar Vlissingen. Een week nadien gingen ze er op de boot, die naar Engeland voer. Van Engeland kwamen ze in Frankrijk. Fiel oefende zich als soldaat en Stiene vond werk in een hospitaal. En in een andere boekje zullen we nog meer van hen vertellen.

EINDE.



BERICHT.

In den laatsten tijd verschenen vele nieuwe herdrukken. Vraag ze bij uwen boekhandelaar ofwel aan A. Hans-Van der Meulen te Contich.

